Ασυνέπεια - ένα ελάττωμα που έγινε «δικαίωμα» (Καραποστόλης Βασίλης, καθηγητής Πολιτισμού και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αθηνών)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 15 Φεβρουαρίου, 2016

Ενα ερώτημα που ημέρα με την ημέρα γίνεται και πιο ενοχλητικό. Τι θέλουμε ακριβώς; Θέλουμε να έλθει το καλύτερο, ή προτιμάμε να το φέρουμε εμείς οι ίδιοι; Στην πρώτη περίπτωση διαλέγουμε να αρκεστούμε στην προσμονή και στις ευχές μας. Στη δεύτερη, επιχειρούμε να αποσπάσουμε από το άγνωστο κάτι καλύτερο απ' αυτό που μας δόθηκε μέχρι στιγμής. Μπορούμε επομένως να πράξουμε, να μη μένουμε με σταυρωμένα τα χέρια. Αλλά εδώ ακριβώς, στην πράξη, εμφανίζεται σήμερα το οξύτερο πρόβλημα.

Δεν υπάρχει άλλος τρόπος για να ελεγχθεί κάπως το αβέβαιο των πραγμάτων από το να δίνουν οι άνθρωποι **υποσχέσεις** και να τις τηρούν. Απέναντι σ' ένα μέλλον που δεν προσφέρει την παραμικρή εγγύηση, δεν μένει παρά να θεσπιστεί η αμοιβαιότητα: **συμφωνούμε να πράξουμε αυτά που δηλώνουμε ότι πρέπει να πράξουμε**. Πόσοι μπορούν να το επωμιστούν αυτό; Ας το ομολογήσουμε: όλο και λιγότεροι, και με όλο και περισσότερη δυσκολία. Το να δώσει κανείς υπόσχεση για κάτι φαντάζει ήδη βαρύ. Δημιουργεί στην άλλη μεριά μια προσδοκία ή και μια απαίτηση, πράγμα υπερβολικό. Γιατί όταν ο κόσμος αλλάζει τόσο γρήγορα και όταν όλοι προεξοφλώντας πως τίποτα δεν κρατιέται στη θέση του, μετατοπίζονται, **ελίσσονται και γλιστρούν από άποψη σε άποψη**, πώς θα ήταν δυνατόν σε κάποιον να εμμείνει στη θέση του;

Ετσι **η υπόσχεση έφθασε να μοιάζει με ένα είδος πείσματος, μάλλον γραφικού, μια κάποια ακαμψία παλαιού τύπου**. Θυμίζει αυτό το συνοπτικό και παράξενο, που έβγαινε από τα χείλη ανθρώπων μιας άλλης εποχής. «Σου δίνω τον λόγο μου». **Μια φράση που δεν χρειαζόταν την παραμικρή συμπλήρωση**. Υποτίθεται ότι και τα δύο μέρη αντιλαμβάνονταν τη σημασία που είχε το να τηρηθεί ή να μην τηρηθεί αυτό που δηλώθηκε. Εκείνο που κρινόταν ήταν η ίδια η ακεραιότητα του υποσχόμενου. Αν έπραττε όσα έλεγε, θα επιβεβαιωνόταν η εσωτερική συνοχή του, αν όχι θα αποκαλυπτόταν πως είναι διχασμένος: μισός ειλικρινής και μισός ψεύτης, μισός καλοπροαίρετος και μισός κακόβουλος, μισός τολμηρός (στις προθέσεις του) και μισός άτολμος (στα τελικά του έργα).

Ζούμε λοιπόν εδώ και καιρό μ' ένα μισοβέζικο τρόπο. Αλλά τότε δεν μπορεί να ελπίζουμε σε καλύτερες μέρες, γιατί εμείς οι ίδιοι τις ετοιμάζουμε για να είναι

ελλιπείς, χωλές, να παίρνουν πίσω αυτό που για μια στιγμή πιστεύουμε ότι θα μας χαρίσουν. Δίνοντας λίγα, θα λάβουμε λίγα. Γιατί μαζί με την αθέτηση των συμφωνιών, μαζί με την ευκολία να παρασπονδούμε και να ξεγελάμε τους άλλους, υποσκάπτουμε και τη δυνατότητα του μυαλού μας να δουλέψει διαφορετικά και να βρει λύσεις ριζικές στα προβλήματα. **Η ηθική ελαστικότητα φέρνει και τη διανοητική χαλάρωση**. Δεν το υποψιάζονται αυτό οι διάφοροι επιτήδειοι των «έξυπνων» χειρισμών. Αλλά οι εξελίξεις τούς διαψεύδουν. Νομίζουν πως είναι ρεαλιστική ευφυΐα να μην προσκολλώνται σε καμία αρχή ή πεποίθηση, πλην όμως**το τίμημα της ευκινησίας τους** είναι να μην μπορούν καν να βάζουν τα πράγματα στη σειρά. Δεν ξέρουν τι πάει να πει **αιτία και αποτέλεσμα**, δεν ξέρουν πώς να ελέγξουν τις αντιφάσεις τους. Είναι πράγματι εντυπωσιακό το πόσο εύκολα παραδίδεται κάποιος σε λογικές ανακολουθίες και πόση επιείκεια δείχνει η κοινωνία σε όσους αυτοαναιρούνται, πανηγυρικά ή όχι.

Ατιμώρητη η περιφρόνηση του συλλογισμού και του επιχειρήματος στην πολιτική ζωή, το ίδιο και στις καθημερινές συναλλαγές. **Το δικαίωμα να είναι κανείς παράλογος έγινε πια σεβαστό**. Το έντυσαν με σοφιστείες, το στόλισαν με θεατρινίστικο ύφος, το βάφτισαν τάχα «αντιδογματικό» και το σερβίρισαν παντού σαν ένα αξίωμα που επιτρέπει στον καθένα να λέει και να ξελέει χωρίς καν να μπαίνει στον κόπο ν' αναζητεί προσχήματα.

Θα συνεχιστεί αυτή η ανοχή; Δεν μπορεί κανείς να ξέρει. Η πίεση από τη σημερινή κατάσταση, από τη μια ευνοεί τις διαλυτικές τάσεις, την απόδραση του μυαλού στην παραίσθηση ή την ασυναρτησία, από την άλλη όμως δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να οργανωθεί μια αντίρροπη δύναμη. Η σκλήρυνση της πραγματικότητας ίσως αναγκάσει τη σκέψη να γίνει κι αυτή συμπαγής. Να περιμαζέψει τα δεδομένα, να τα εκτιμήσει, να θέσει προτεραιότητες, να εργασθεί όπως ο τεχνίτης που συγκολλάει τα σπασμένα κομμάτια του γυαλιού ή του ξύλου, επειδή μες στον νου του διατηρεί τη συνολική εικόνα ενός «άρτιου» πράγματος. Ποια είναι η εικόνα της χώρας που έχουμε κατά νου; Και επιτέλους **τι είδους ζωή θέλουμε να έχουμε;** Η Ελλάδα δεν μπορεί από τη μια μέρα στην άλλη να γνωρίσει την αυτοπειθάρχηση. Τουλάχιστον όμως να γίνει η αρχή, οι «μεθοδικά επιπόλαιοι» να κηρυχθούν δημόσιος κίνδυνος. Είναι τέτοιες οι μέρες που οι ευχές έρχονται σαν από μόνες τους στα χείλη. Ας πούμε μία: «Να κάνει ο καθένας το καλύτερο που μπορεί και να σπρώξει αυτό που μπορεί ως την άκρη».

(Πηγή: tovima.gr)